

Nd. **352. Frumvarp til laga** [196. mál]

um breytingu á lausaskuldum bænda í föst lán.

(Lagt fyrir 106. löggjafarþing 1983—84.)

1. gr.

Veðdeild Búnaðarbanka Íslands er heimilt að gefa út nýjan flokk bankavaxtabréfa. Bankastjórn Búnaðarbanka Íslands undirritar bankavaxtabréf þessi. Bankavaxtabréfin skulu notuð til þess að breyta í föst lán lausaskuldum bænda vegna fjárfestinga á jörðum þeirra árin 1979—1983, að báðum árum meðtöldum, svo og lausaskuldum vegna jarðkaupa, véla-, bústofns- og fóðurkaupa á sama tíma.

Til tryggingar bankavaxtabréfum þessum er:

1. Veðskuldabréf þau, er veðdeildin fær frá lántakendum.
2. Varasjóður veðdeildarinnar.
3. Ábyrgð Búnaðarbanka Íslands.

Um ábyrgð ríkissjóðs fer eftir 2. grein laga nr. 28 19. maí 1976 um Búnaðarbanka Íslands. Ef taka þarf til trygginganna, skal það gert í þeirri röð sem að ofan greinir.

2. gr.

Lán samkvæmt lögum þessum skulu aðeins veitt gegn veði í fasteignum bænda á bújörðum.

Ákvörðun um lánakjör skal tekin af stjórn Veðdeildar Búnaðarbanka Íslands ásamt fulltrúum Búnaðarfélags Íslands og Stéttarsambands bænda í stjórn Stofnlánadeildar landbúnaðarins, að fengnu samþykki landbúnaðarráðherra.

3. gr.

Heimilt er hlutaðeigandi ráðherra að leyfa ábúendum ríkisjarða að veðsetja ábúðarjarðir sínar til tryggingar lánum samkvæmt lögum þessum, enda nægi eignir viðkomandi ábúenda í mannvirkjum á ábúðarjörðum þeirra eða öðrum tryggingarhæfum eignum.

4. gr.

Lán samkvæmt lögum þessum, að viðbættum þeim, sem hvíla á fyrri veðréttum, skal ekki nema hærri fjárhæð en 75% af matsverði veðsins. Heimilt er þó að víkja frá því og skal þá matsverðið ákveðið af dómkvöddum mönnum á þann hátt, sem tíðkast hefur vegna lántöku í Veðdeild Búnaðarbankans.

5. gr.

Ákvæði laga nr. 34 29. maí 1979 um Veðdeild Búnaðarbanka Íslands, gilda um lánveitingar skv. lögum þessum, að öðru en því sem hér er á annan veg ákveðið.

6. gr.

Ráðherra setur í reglugerð nánari ákvæði um framkvæmd laganna, svo og um frekari skilyrði fyrir lánveitingum, ef þurfa þykir, í samráði við stjórn Veðdeildar Búnaðarbanka Íslands ásamt fulltrúum Búnaðarfélags Íslands og Stéttarsambands bænda.

7. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Greinargerð.

Síðastliðna tvo áratugi hefur fjórum sinnum verið heimilað með lögum að breyta lausaskuldum bænda í föst lán, með því að Veðdeild Búnaðarbanka Íslands gefi út nýjan flokk bankavaxtabréfa. Í öllum tilvikum hefur vel til tekist og vandi þorra þeirra bænda, sem í fjárhagsvanda voru, verið leystur.

Undanfarin ár hafa verið mörgum bændum erfið. Á það einkum við þá, sem staðið hafa í fjármagnsfrekum framkvæmdum. Framleiðslutakmarkanir vegna markaðserfiðleika og árferðisáfall hafa einnig raskað hag margra.

Í desembermánuði 1982 skipaði landbúnaðarráðherra nefnd til að huga að afkomu bænda, m.a. með hliðsjón af árferðisáfallum og mismunandi tekjum eftir búgreinum. Formaður nefndarinnar var Bjarni Bragi Jónsson, hagfræðingur, og aðrir nefndarmenn Ingi Tryggvason, formaður Stéttarsambands bænda, Jón Ólafsson, bóndi, Eystra-Geldingaholti, Sigurður Línadal, bóndi, Lækjamóti og Sigurður Sigurðsson, bóndi, Brúnastöðum.

Nefndin skilaði tillögum sínum í september s.l. Þar segir nefndin m.a. „að breyting lausaskulda bænda í löng lán sé svo aðkallandi og eigi eðlilega samleið með þeim ráðstöfunum, sem verið er að gera til lengingar á lánum annarra þjóðfélagshópa og atvinnuvega, að hefjast þurfi handa um framkvæmd þeirra aðgerða hið allra fyrsta“.

Athuganir nefndarinnar benda til að 200—300 bændur hafi þörf á því að breyta lausaskuldum í föst lán, að fengnu samþykki kröfuhafa, sem eru fyrst og fremst kaupfélög og lánastofnanir.

Stofnlánadeild landbúnaðarins auglýsti í nóv. s.l. eftir umsóknum þeirra bænda, sem óskuðu eftir að breyta lausaskuldum í föst lán. 605 umsóknir bárust vegna skulda að fjárhæð um 150 m.kr. Sú fjárhæð mun væntanlega hækka, þegar gögn berast um skuldastöðu umsækjenda árið 1983.

Nokkuð vantar á að fullnægjandi gögn hafi fylgt öllum umsóknum og hefur umsækjendum verið bent á að bæta úr því.

Umsóknir skiptast þannig eftir kjördæmum:

Vesturland	122
Vestfirðir	20
Norðurland vestra	127
Norðurland eystra	101
Austurland	73
Suðurland	162
	<hr/>
Alls	605

Ástæður umsækjenda verða kannaðar nánar, þegar umbeðnar upplýsingar hafa borist og þá settar reglur í samræmi við það, sem áður hefur verið gert í hliðstæðum tilvikum, byggðar á því að skuldbreyting komi að því gagni, sem að er stefnt.

Athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins.

Um 1. gr.

Greinin fjallar um heimild til handa Veðdeild Búnaðarbanka Íslands til að gefa út nýjan flokk bankavaxtabréfa. Skulu bréf þessi eingöngu notuð til þess að breyta í föst lán lausaskuldum bænda, enda hafi umsækjendur ekki átt kost á úrlausn fjárhagsvandans eftir öðrum leiðum. Skuldbreyting vegna ársins 1979 nær aðeins til þeirra, sem ekki fengu breytt lausaskuldum sínum skv. lögum nr. 33 29. maí 1979 um breytingu á lausaskuldum bænda í föst lán.

Vikið er frá ákvæðum 4. gr. laga nr. 34 29. maí 1979 um tryggingu vaxtabréfa, sem gefin verða út á vegum deildarinnar, verði frumvarp þetta að lögum.

Í stað ábyrgðar ríkissjóðs næst á eftir varasjóði Veðdeildar Búnaðarbankans kemur nú ábyrgð Búnaðarbanka Íslands.

Samkvæmt 2. gr. laga nr. 29 19. maí 1976 ber ríkissjóður ábyrgð á öllum skuldbindingum Búnaðarbanka Íslands. Þannig nær ábyrgð ríkissjóðs til bréfa þessara eins og áður við útgáfu slíkra bankavaxtabréfa.

Um 2. gr.

Fyrri málsgrein er í samræmi við það sem áður hefur verið, að lán eru aðeins veitt gegn veði í fasteignum bænda á bújörðum þeirra.

Síðari málsgrein gerir ráð fyrir að landbúnaðarráðherra þurfi að samþykkja þau lánakjör, sem ákveðin verða, og að Veðdeild Búnaðarbanka Íslands, auk fulltrúa Búnaðarfélags Íslands og Stéttarsambands bænda, geri tillögur um þau lánakjör.

Um 3.—7. gr.

Greinarnar þurfa ekki skýringa við.